

Sigismund Freiherr von Zedlitz-Neukirch (1838-1903)

'Hegewald' - schepper van de Poedelpointer

In 'Meesterwerk' stellen we hondenrassen voor, die zonder die ene fokker niet zouden bestaan. Dit keer staat de Duitser Sigismund Freiherr von Zedlitz und Neukirch (1838-1903) centraal. Hij is beter bekend onder zijn pseudoniem 'Hegewald' en fokt in de tweede helft van de negentiende eeuw uit een Engelse Pointer en een Poedel een nieuw ras, dat de naam Poedelpointer krijgt...

Maar niet alleen dat; wereldwijd wordt Von Zedlitz gezien als de belangrijkste wegbereider waar het gaat om het gebruik van voorstaande jachthonden.

Pools en Boheems bezit

Om te kunnen begrijpen in welke landstreek Sigismund von Zedlitz-Neukirch zijn leven doorbrengt, is een stukje historie onmisbaar. In de tijd dat de eerste leden van de familie Von Zedlitz naar Silezië verhuizen, rond 1200, is dit gebied afwisselend in Pools en Boheems bezit. In de zestiende eeuw komen zowel Silezië als Bohemen in het bezit van de Habsburgse kroon en van de zeventiende tot de negentiende eeuw behoort Silezië grotendeels aan Pruisen. De Vrede van Versailles (1918) regelt dat noord-Silezië bij Duitsland komt, dat over Opper-Silezië een volkstemming zal beslissen en dat een klein stukje naar Tsjecho-Slowakije gaat. Echter, politieke verwickelingen zorgen er

voor dat Opper-Silezië naar Polen gaat. In de Tweede Wereldoorlog wordt het grootste deel van Silezië door Duitsland geannexeerd, maar in 1945 vluchten de Duitse inwoners naar het westen of worden door de Polen verdreven.

Nu is Silezië voor 75% Pools grondgebied, voor de rest Duits en een heel klein deel behoort tot Tsjechië. Het dorp dat in de tijd van Sigismund von Zedlitz 'Neukirch' heet, is nu bekend als het Poolse Nowy Kosciol. Als ik in contact kom met een naamgenoot en verre neef van Sigismund, wordt pijnlijk duidelijk wat de Tweede Wereldoorlog voor deze familie betekent. Deze neef schrijft: *'Hoewel wij in 1945, als gevolg van Russische en Poolse brandstichtingen en andere verwoestingen, behalve onze Silezische kastelen ook onze gezamenlijke archieven en documenten hebben verloren, kan ik u in het kort informatie geven over mijn naamgenoot met het pseudoniem 'Hegewald.'*

Zeer oude Duitse adel

De familie von Zedlitz behoort tot de zeer oude Duitse adel en stamt oorspronkelijk uit het Pleissenland, in Saksen en Thüringen. Hun stamburg – Zedlitz – ligt bij Borna, zo'n

• Kaartje van Silezië uit 1763. Neukirch ligt in het district Liegnitz, in de buurt van Goldberg.

Freiherr v. Zedlitz und Neukirch
Uradel, Preuß. Freiherrenst. 8. 11. 1741.

- Wapen van de familie von Zedlitz-Neukirch, sinds 1741 verheven in de Pruisische Freiherrenstand.

30 kilometer van Leipzig. De familie, die zich uitbreidt in diverse takken (Zedlitz-Neukirch, Zedlitz-Leipe, Zedlitz-Rimmerstadt, Zedlitz-Trützschler), bezit in Silezië en Bohemen een groot aantal goederen, zoals kastelen en grond. Oorspronkelijk is de familie katholiek, maar de tak Zedlitz-Neukirch bekeert zich in 1518 tot het Lutherse geloof. Het dorp Neukirch is al sinds 1312 in het bezit van de familie Von Zedlitz en in 1319 bouwen zij daar het gelijknamige kasteel. De tak Zedlitz-Neukirch wordt in 1610 in de 'Reichsfreiherrenstand' verheven, in 1722 in de Hongaarse 'Grafenstand' en in 1741 in de Pruisische 'Freiherrenstand'.

Freiherren en grafen

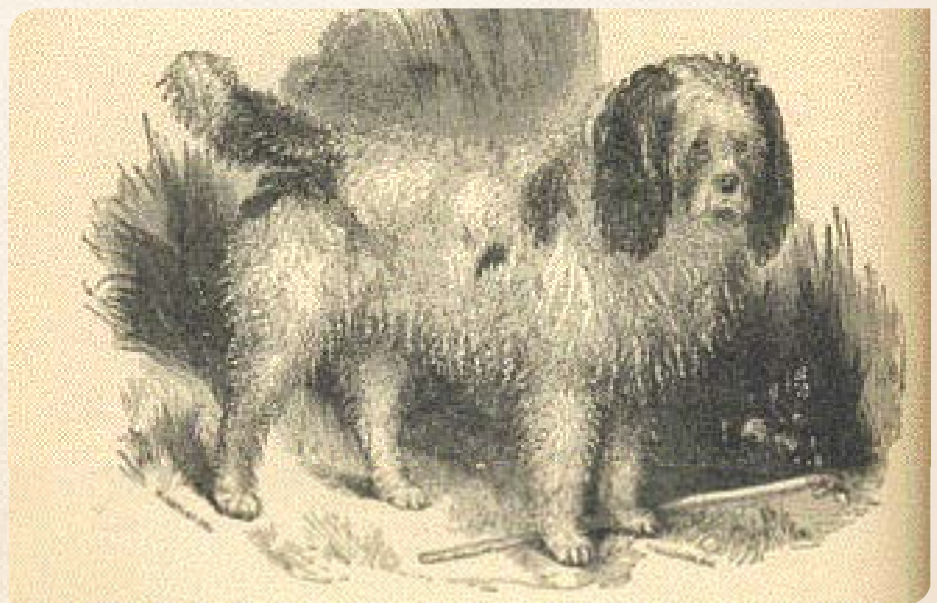
In alle takken van de familie von Zedlitz komen bekende personen voor, hoge militairen, functionarissen aan

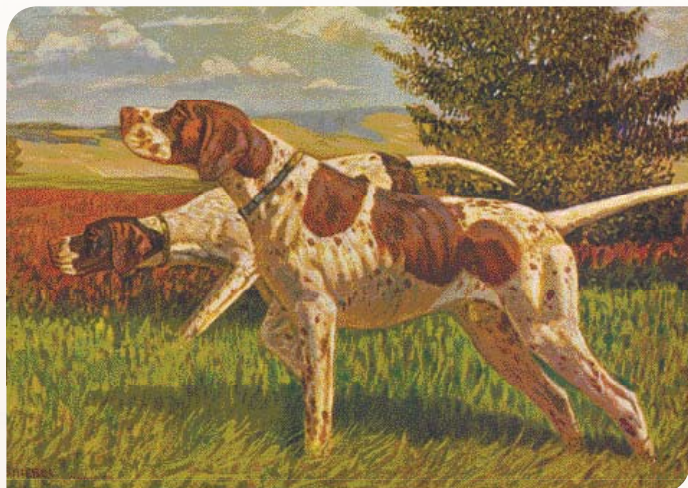
- Portret van Sigismund Freiherr von Zedlitz-Neukirch (1838-1903), de schepper van de Poedelpointer en de 'vader van de Duitse jachtethiek'. Hij is een voorstander van een humane jacht, een faire achtervolging met het gebruik van goed gefokte en getrainde (speur) honden.

het Oostenrijkse hof, politicommissarissen, ministers en referendarissen, maar ook schrijvers en dichters.

Sigismund wordt op 24 mei 1838 geboren op kasteel Neukirch in het gelijknamige Silezische dorp. Zijn

- Poedel uit William Youatt's 'The Dog', 1886. Zo ziet het ras eruit als 'Hegewald' besluit de Poedel voor zijn creatie te kiezen.

♦ *Engelse Pointers, getekend door Ludwig Beckmann, rond 1894. Deze honden zijn eigendom van Prins Albrecht zu Solms-Branufels, één van de 'financiers' van de Griffon-Korthals.*

Cora.

♦ *'Cora vom Wolfsdorf', geboren in 1881 en lange tijd een voorbeeld voor het ras.*

familie bezit de Herrschaft Neukirch en de landgoederen Herrmannswaldau, Rosenau, Tiefhartmannsdorf, Niederkauffung en Kyau, allemaal gelegen in de streek rond de stad Liegnitz.

Sigismunds vader is Wilhelm Freiherr von Zedlitz (1811-1890), onder andere 'Landschaftsdirektor' van de vorstendommen Schweidnitz en Jauer, en majoor in het koninklijk Pruisische leger; zijn moeder is Luise

Freiin von Falkenhausen (1813-1839). Uit het in 1835 te Pischkowitz gesloten huwelijk tussen Wilhelm en Luise is Sigismund het tweede kind en uit de drie huwelijken van zijn vader heeft hij zeven broers en zusters, onder wie zijn halfbroers Georg, Wilhelm, Gotthard en Friedrich Carl. Sigismunds moeder overlijdt op 26-jarige leeftijd, als hij net één jaar oud is, zodat hij wordt opgevoed door de tweede echtgenote

van zijn vader, Bertha von Unruh. Zij overlijdt in 1857, waarmee Sigismund op 19-jarige leeftijd ook zijn tweede moeder verliest. Zijn vader trouwt voor de derde maal, nu met Elisabeth Freiin von Seherr-Thoss-Schollwitz, telg uit een adellijke Silezische familie van hoge militairen. Zij is 21 jaar jonger dan haar echtgenoot, is geboren in 1832 en dus maar zes jaar ouder dan haar stiefzoon Sigismund.

Gebrauchshund-Prüfung vom 21. bis 23. Oktober 1897 bei Heidelberg

♦ *Oude foto van een gebruikshonden proef in 1897 bij Heidelberg. We zien hier zowel Poedelpointers als draadhaar Duitse Staande Honden.*

- De 'Deutsche Jäger-Zeitung' verschijnt vanaf 1883 en 'Hegewald' publiceert daarin zijn polemische stukken over gebruikshonden bij de jacht.

Duitse jachttraditie

Vanaf jongs af aan heeft Sigismund grote belangstelling voor zijn geboortestreek, voor de dieren in de bossen, de jacht en jachthonden. In diverse bronnen lees ik dat 'hij door een houtvester werd opgeleid in de Duitse jachttraditie'. En omdat hij in dat deel van zijn vaders bezittingen eens succesvol is geweest bij de jacht, kiest hij bij het schrijven voor het pseudoniem 'Hegewald'.

Trouw aan de militaire traditie, wordt Sigismund opgeleid tot luitenant in het regiment huzaren, maar na het vervullen van de militaire plichten begint hij met zijn activiteiten als schrijver van de jachtliteratuur. Op 28 december 1869 trouwt hij in Dresden met de Engelse Mary Bethia, geboren Woolf (1840-1897) en na zijn scheiding hertrouwt hij, op 30 november 1883, met Ida Koppe. Zijn enige zoon, Georg Wilhelm Edward Ernest, wordt op 10 maart 1871, Sigismund is dan bijna 58 jaar, in Herrmannswaldau geboren. Zijn

drie kleinkinderen heeft Sigismund von Zedlitz nooit gezien, want zijn enige zoon trouwt in 1905, twee jaar na zijn dood.

'Praktische Jäger'

Sinds 1896 is Sigismund, die we maar 'Hegewald' zullen noemen, als redacteur aan de Duitse publicatie 'Waidmann' verbonden en later, in Neudamm, is hij redacteur van de 'Deutsche Jäger-Zeitung'. Hoewel de naam 'Hegewald' in de kynologie synoniem is voor 'Duitse gebruikshonden bij de jacht' en voor 'Pudel-pointer', maakt Sigismund zich ook dienstbaar in de maatschappij. Ik laat de opsomming van zijn functies maar even onvertaald: *Mitbegründer und langjähriger Führer der Freikonservativen Partei im Preussischen Abgeordnetenhaus. 1868 Landrat des Kreises Sagan in Schlesien, dann Geheimer Oberregierungsrat und Vortragender Rat im Ministerium der Öffentlichen Arbeiten. 1899 bis 1900 Präsident der Seehandlung. Wirklicher Geheimer Rat mit dem Prädikat Exzellenz.*

Een indrukwekkende staat van dienst als militair, politicus en raadsheer en dat voor iemand die zich in zijn kynologische geschriften bescheiden 'praktische Jäger' noemt.

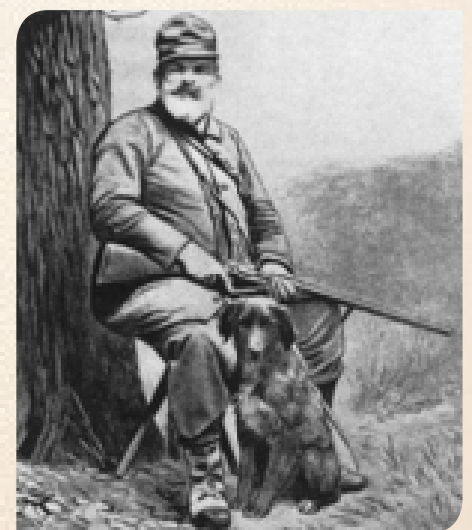
Revolutie

In het revolutiejaar 1848 - Sigismund is dan tien jaar oud - vindt in diverse delen van Europa een reeks opstanden plaats. Doel van deze opstanden is het verkrijgen van een liberaal politiek systeem. In Duitsland wakkert deze revolutie de wens aan om tot een eenheidsstaat te komen. Tegelijkertijd verliezen de Duitse vorstendommen hun greep op het bezit en het gebruik van de jacht en de jachthonden. Burgers gaan zich met de jacht en met de honden bemoeien en Engelse jachthonden, zoals de Pointer en de Setter, worden

populair. In de jaren zeventig en tachtig van de negentiende eeuw bloeit de jacht weer als voor 1848, en daarmee groeit ook het aantal kruisingen tussen voorstaande honden, met als resultaat de zogenaamde 'Neudeutsche Hunde'. Rond 1870 raakt men ervan overtuigd dat het tijd wordt om de rassen aan de hand van het exterieur te ordenen en dat exterieur bij de fokkerij vast te leggen. Daarbij streeft men er naar de 'alte Deutsche Vorstehhund' van voor 1848 terug te fokken, wat niet lukt.

- Houtvester Walter uit Wolfsdorf, fokker van het eerste nest Poedel-pointers in 1881.

- 'Hegewald' in 'jachtkostuum' met de typische ballonmuts en beenkappen.

Pleitbezorger

Het is niet verwonderlijk dat Sigismund von Zedlitz zich opwerpt als pleitbezorger bij het fokken en instandhouden van 'echte Duitse gebruikshonden bij de jacht'. Hij heeft een plan en verwoordt dat in zijn in 1881 verschenen boek *'Der Gebrauchshund zur Jagd'*. De titel licht hij toe: ... *'als fermer Vorstehhund, unbedingt zuverlässiger Apporteur und Verlorenappporteur (spezial scharf auf Raubzeug), Stöberer bei gehorsamen Appell, totverbellender Schweisshund.'*

'Hegewalds' ideale hond moet een fijne neus hebben, graag te water gaan, onverschrokken zijn, luid jagen, snel zijn met veel uithoudingsvermogen en moet een ruwharige vacht en een gedekte kleur hebben. En vooral: goed te trainen en makkelijk te leiden zijn dankzij een goed karakter.

Dat zijn nogal wat eisen en omdat de aanwezige Duitse voorstaande honden deze kwalificaties niet in voldoende mate bezitten, althans volgens 'Hegewald', doet deze een oproep om een ras te creëren dat wel aan deze eisen voldoet.

In een ook in 1881 verschenen artikel schrijft hij: *'Wij moeten proberen om uit Pointer- en Poedelbloed uitmuntende en constant, briljant verervende gebruikshonden voor de jacht te fokken. Men zal een hoogbenige, elegante, ruw-*

- Mede-grondlegger en ere-voorzitter van de rasvereniging Hans von Mulert met Poedelpointer 'Harras-Biebrich', geboren in 1896. De ouders van Barras zijn 'Nelly', een Poedelpointer teef, en een Pointer reu. Deze hond wint in 1898 een tweede prijs bij de 'Gebrauchssuche' in Bingen.

Dat ook de jacht in de kunst hem interesseert, blijkt uit andere publicaties, zoals *'Waidwerk in Wort und Bild'* en *'Jagdmaleralbum'* (1881).

'Molly' en 'Tell'

Aan het einde van de negentiende eeuw is 'Hegewald' niet de enige jager die streeft naar een voor zijn doel ideale jachthond. In dezelfde

- Een op 3 oktober 1991 – de eerste verjaardag van de Duitse eenheid – aangebrachte gedenksteen door de 'Gruppe Niederlausitz' van de Duitse rasvereniging voor draadhaar Staande Honden. De gedenksteen bevindt zich in het Schlosspark van Lübbenau in het Spreewald. De steen herinnert aan de 'Hegewald Zuchtprüfung', die daar in 1920 voor het eerst plaatsvond.

Als landjonker zou 'Hegewald' moeten kunnen beschikken over de middelen en de mensen om zijn creatie vorm te geven; daarover zijn echter geen gegevens bekend. Wel is bekend dat hij 'koninklijk houtvester' Walter uit het nabijgelegen Wolfsdorf betreft bij de eerste kruising tussen een Pointer en een Poedel. Het is 'Hegewald' zelf die voor de zwarte Poedel teef, 'Molly' genaamd, zorgt. De bruin-witte Pointer reu ('van het forse slag') is 'Tell' en in 1881 wordt het eerste nest geboren. 'Tell' is niet zomaar een Pointer; hij stamt uit de kennel van de Prins van Wales en is eigendom van de latere Friedrich III (1831-1888), keizer van Duitsland en koning van Pruisen. Vrij kort na deze kruising spreekt men al van 'Pudelpointers' of 'Hegewald Rauhbärte'.

'Fok zoals je wilt, maar heb succes...'

'Hegewald'

harige en forse Pointer krijgen, waar het exterieur van de Poedel uit is gefokt, zodat alleen de ruwe buitenkant overblijft, terwijl de slimme, verstandige aard van de Poedel aanwezig blijft.'

tijd zijn jagers als Eduard Karel Korthals (Griffon-Korthals), Emmanuel Boulet (Griffon-Boulet) en Per Schiller (Schillerstövare) met precies hetzelfde bezig.

'Molly' en 'Tell' produceren – onder de kennelnaam 'vom Wolfsdorf' – onder andere de teef Cora en de reu Castro. 'Hegewald' is bijzonder tevreden over het resultaat, want in 1894 schrijft hij: *'Zowel bij Cora als bij haar nestbroer Castro zijn de intelligentie van de Poedel, de lust tot apporteren en verloren zoeken en volzaamheid in uitgesproken harmonie met de bekende fijne neus, het onvermoeibare uithoudingsvermogen en het heerlijke temperament van de Pointer verenigd. En dat gaat gepaard met hun praktische kleur. Grijsbruin, meer grijs dan bruin, over het gehele lichaam, zonder een spoor van vlekken en met de gewenste korte, harde beharing.'* Lange tijd is Cora dan ook een voorbeeld in de fokkerij van Poedelpointers.

Doodgeboren kind

Met gebruik van meer Pointerbloed wordt verder gefokt en de honden uit de 'vom Wolfsdorf' kennel krijgen bekendheid. Richard Strebel maakt in zijn boek (*'Die Deutschen Hunde'; 1904/05*) melding van de Poedelpointer, zij het maar in een halve bladzijde. Hij geeft een scherp oordeel: *'Over geen enkele andere hond*

zijn in de kynologie zulke bittere ruzies uitgevochten als over de arme Poedelpointer.' De auteur windt zich erover op dat – *'zoals dat vaak in Duitsland gaat'* – het ras er zomaar ineens is en dat niet, net zoals in Engeland, eerst een ontwikkeling in stilte plaatsvindt en nieuwe rassen pas daarna in het openbaar optreden. Hij vervolgt narrig: *'Bij dit onheil was het idee (om de Pointer en de Poedel te kruisen) op zich al een doodgeboren kind, omdat het niets nieuws bracht, maar alleen een ongeschikt teruggrijpen op oude zaken. Wie mijn werk leest,' aldus Strebel, 'weet dat het inkruisen van Poedels of oude Poolse Waterhonden de oorsprong vormt van een deel van onze moderne jachthondenrassen.'* En hij besluit venijnig: *'Toen men met het idee naar buiten kwam om de Poedel met de Pointer te kruisen, was dat dus uilen naar Athene dragen. Wat werd bereikt is een hond die zeer veel lijkt op de Duitse voorstaande hond, anders niets.'* En daar kan 'Hegewald' het mee doen. Hoewel, Strebels boek verschijnt in delen in de jaren 1903/05, dus de schepper van het ras heeft deze tekst hoogstwaarschijnlijk niet meer kunnen lezen. Diverse andere bekende kynologische auteurs uit die jaren maken aan de Poedelpointer helemaal geen woorden vuil. Echter, 'Hegewald' is een Duitser van

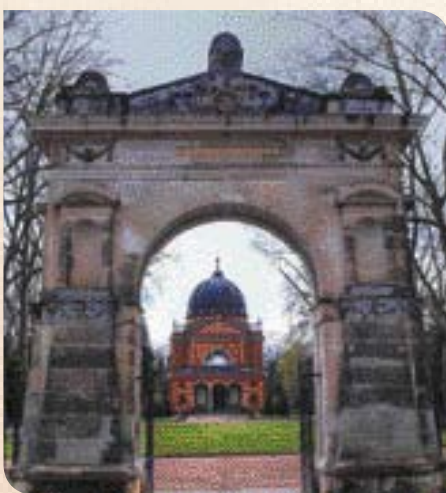
de oude snit: hij is en blijft bij zijn mening en is er van overtuigd dat een kruising tussen een Pointer en een Poedel dé weg is naar een ideale jachthond. Hij laat alle hoon en kritiek voor wat het is en blijft grote bewondering houden voor Engelse jachthondenfokkers; zelfs zoveel dat zijn opponenten hem de 'Engelse ziekte' toedichten. Evenals Eduard Karel Korthals bij de schepping van de Griffon-Korthals, gebruikt 'Hegewald' zijn pen om misstanden in het *'Jagdgebrauchshundewesen'* aan de kaak te stellen, waarbij hij niet altijd even zachtzinnig te werk gaat.

Geschiede gebruikshond

De proef op de som – de jachtgeschiktheid van de Poedelpointer – vindt plaats in 1892, als in Sonnenwalde bij Berlijn de eerste jachtproef door de *'Verein zur Prüfung von Gebrauchshunde zur Jagd'* wordt gehouden. Deze vereniging is door onder andere 'Hegewald' opgericht in 1891; hij is dan ook persoonlijk aanwezig bij deze jachtproeven en kan met eigen ogen zien hoe fokker Walter twee Poedelpointers voorjaagt. Het zijn 'Tell', geboren in 1889 in de derde generatie, en 'Nelly', eveneens geboren in 1889, uit de tweede generatie. De proef duurt twee dagen en vertoont veel gelijkenis met de huidige jachtproeven. 'Tell' en 'Nelly' worden als nummer 6 en 7 ingeschreven in het *'Deutsche Gebrauchshunde Stammbuch'*. Behalve de stam 'vom Wolfsdorf' ontstaan er in de jaren tussen 1885 en 1895 andere stammen en bij velen groeit het besef dat de Poedelpointer een, zij het nieuwe, maar toch zeer geschikte gebruikshond is.

Ongeplande kruising

De bekende Zwitserse kynoloog dr. Hans Räber heeft nog een aanvulling op het ontstaan van de Poedelpointer

• De ingang van het Südfriedhof in Halle an der Saale, waar 'Hegewald' is begraven.

• Logo van de 'Verein Pudelpointer' ten tijde van het honderdjarige bestaan (1897-1997).

- 'Hegewalds' ideale jachthond moet een fijne neus hebben, graag te water gaan, onverschrokken zijn, snel zijn en veel uithoudingsvermogen hebben, ruwharig en moet een gedekte kleur hebben. En vooral: goed te trainen en makkelijk te leiden zijn en een goed karakter hebben. (Foto: Roc Creek Kennels, U.S.A.).

- De vachtstructuur van de Poedelpointer kan verschillen. (Foto: Eva-Maria Krämer).

ter. Hij meldt dat een ongeplande kruising tussen een grote bruine Poedel reu en een bruine Pointer teef resulteert in de teef 'Juno'. Deze teef beschrijft 'Hegewald' als volgt: 'Haar (Juno's) moeder was een chocoladebruine volbloed, getijgerde, forse Pointer teef en de vader een erbare, stramme maar toch elegant gebouwde, zeer sterke bruine Poedel. De teef was eigendom van een grondbezitter ten noord-oosten van Maagdenburg. De Poedel was in het bezit van een jager-officier van het vierde bataljon.'

Die Poedel is bij het gehele Regiment Jagers bekend als een slimme reu en is zowel een jacht- als waterhond en een excellente apporteur. Hun dochter 'Juno' is een uitstekende jachthond bij het zoeken naar verloren wild en zweetsporen. Die ongeplande dekking is, aldus Räber, voor 'Hegewald' de aanleiding om in 1881 een kruising tussen een Pointer en een Poedel te maken.

Volgens, alweer, Hans Räber, gebruikt 'Hegewald' in zijn fokkerij negentig Pointers, die 'voor het

grootste deel Duitse Staande Honden korthaar en ruwhaar zijn geweest' en zeven Poedels. Räber vervolgt: 'Hoe die Poedels er hebben uit gezien is niet duidelijk. Vermoedelijk waren daar ook Franse Barbets bij, want de moderne Poedel was destijds nauwelijks meer een jachthond.'

'Hegewald' en 'Oberländer'

Wie de geschiedenis van de Poedelpointer leest, stuit – behalve op Sigismund von Zedlitz – ook op Carl Rehfus, bekend onder het pseudoniem 'Oberländer'. Rehfus is een zeer bekende jachthondentrainer en zijn boek, dat in 1891 verschijnt, is nog steeds een klassieker. Hij staat aan de wieg van de regels voor jachthondenproeven en schrijft diverse boeken over de jacht en jachthonden. Ook Carl Rehfus is eigenaar van een Poedelpointer, die een zoon is van 'Cora vom Wolfsdorf'.

In 1891 brengt hij een bezoek aan de fokker van de eerste kruising, houtvester Walter, en test bij die gelegenheid het aanwezige fokmateriaal. Als alom gerespecteerd vakman

schrijft hij dan met waardering een artikel over zijn bevindingen. 'Hegewald' en 'Oberländer' trekken vanaf dat moment samen op als het om de promotie van de Poedelpointer gaat. Beiden zijn overtuigd dat dit nieuwe ras een betere jachthond is dan alle andere Duitse Staande Honden... 'Hegewald' laat het niet bij 'Der Gebrauchshund zur Jagd', maar publiceert voorts nog 'Der Hühner Hund' en 'Dachs und Schweisshund'. In 1911 geeft de firma Neumann-Neudamm een herdruk uit van een aantal artikelen: 'Hegewalds Schriften über den Gebrauchshund'.

'Altmeister Hegewald'

Het vergaat de Poedelpointer daarna als de meeste nieuwe hondenrassen. Er wordt – in Darmstadt, 1897 – een vereniging opgericht: 'Verein der Pudelpointer Züchter' en 'Hegewald' – aangeduid als 'Altmeister Hegewald' – wordt ere-president; 'Oberländer' is de vice-voorzitter. Het ras bloeit; in het eerste 'Zuchttregister' worden de 120 honden ingeschreven die tussen 1894 en 1899 zijn geboren. Dit 'Zuchttregister' verdwijnt in

1899 en het 'Stammbuch' (1899-1904) komt er voor in de plaats. Na de dood van de schepper in 1903 treedt er weer een verandering op bij de registratie. Uit het 'Zuchtregister' worden alleen die honden in het 'Stammbuch' ingeschreven die een 'Leistungsprüfung' met goed gevolg hebben afgelegd. Daarmee wordt benadrukt dat dit ras een pure gebruikshond is en moet blijven. In de fokkerij duiken in die jaren nog steeds ongewenste kenmerken op, zoals in de vachtstructuur (wollig) en de vachtkleur (zwart of gemêleerd in plaats van bruin).

Vanaf 1924 worden nog slechts die honden in het stamboek ingeschreven die uit twee Poedelpointer ouders zijn geboren.

In 1934 schat men de populatie op ongeveer 500 Poedelpointers. In de jaren zeventig van de vorige eeuw bestaat het stamboek al uit 37 banden met daarin de namen van 11.263 Poedelpointers, terwijl de populatie in Duitsland dan wordt geschat op zo'n duizend. Rond het jaar 2000 zijn er zo'n 180 fokkers actief in Duitsland en er zijn ook fokkers in Amerika en Canada. De Tweede Wereldoorlog is ook voor dit ras een moeilijke tijd. Om teveel inteelt te vermijden, kruist men weer Pointers in. De laatste kruising is in 1983: de Pointer reu 'Cheryl v. Chattemoor' wordt gepaard met een Poedelpointer teef.

'Ongehoord dikke man'

Foto's van Sigismund Freiherr von Zedlitz zijn uiterst schaars. Behalve het bekende portret met de 'Schnurrbart', bestaat er ook een foto in jachtkledij, met geweer en hond. Hoe 'Hegewald' er precies uitziet, lezen we in een bijna hilarische beschrijving van een tijdgenoot en latere vriend. Deze ooggetuige is aanwezig op de hondententoonstel-

ling in Keulen in mei 1889. Als hij staat te praten voor de bench, ziet hij bij de ingang een enorme drukte en onrust ontstaan. Hij denkt dat er brand is en er paniek zal ontstaan, maar dan hoort hij de mensen roepen: *'Hegewald kommt!'* Nu rent iedereen naar de ingang en daar is hij, 'Hegewald', die feestelijk wordt ingehaald, begeleid door een met rozetten gesierd comité. De ooggetuige schrijft: *'Toen ik door een gaatje in de menigte keek, voelde ik een verlamme ontgoocheling. Voor ons verscheen een brede en ongehoord dikke man, die geen spoor van een jager vertoonde. Hij had ook een gepensioneerde bakker kunnen zijn in plaats van een praktijk jager.'*

Omdat ik niet tot de mensen behoor die alleen naar het uiterlijk oordelen, zei ik tegen mezelf dat de geest van een groot schrijver en kynoloog ook in een lichaam kan huizen dat voor een praktijk jager gigantisch geworden was.'

Van 'Hegewald' is bekend dat hij weinig om uiterlijkheden geeft. Tijdens de jacht draagt hij altijd het soort pak dat hij dagelijks in de stad of op reis draagt. Daarbij draagt hij gewoonlijk korte, grijze wollen sokken en halfhoge knoopschoenen. De broekspijpen stopt hij in zijn

♦ *Poedelpointer in Hongarije. Dit ras is nadrukkelijk géén variant van de Duitse Staande Honden. De reuen kunnen tot 68 cm hoog zijn; de teven tot 63 cm. (Foto: Kutyatar).*

sokken en als het regent heeft hij korte beenkappen over zijn schoenen en kousen. Een hoed draagt hij zelden, want hij geeft de voorkeur aan een soort ballonmuts. Als het koud is tijdens de jacht trekt hij over zijn 'jachtkostuum' een stevige, zwarte overjas aan, pakt zijn jachttas en geweer en is klaar voor de jacht.

Herenigd

Sigismund Freiherr von Zedlitz' tweede vrouw, Ida Koppe, overlijdt in 1902 en als hij zelf overlijdt op 8 juli 1903 – 65 jaar oud – in het ziekenhuis van Halle an der Saale (Saksen-Anhalt), is hij ziek en berooid. Sigismund alias 'Hegewald' wordt begraven op het Südfriedhof in Halle en de 'Verein Deutsch-Drahthaar' plaatst op zijn graf een gedenksteen. Volgens een bericht van de Oberbürgermeisterin van Halle, anno 2009, blijken noch het graf, noch de steen te zijn bewaard. Pas na 44 jaar (1945-1989), bij het vallen van de Muur, worden niet alleen de burgers, maar ook de Poedelpointers in Oost- en West-Duitsland herenigd. ◀

♦ *Poedelpointer hoofd. Het hoofd van dit ras heeft een 'ausgeprägte Bart' – een uitgesproken baard. (Foto: Jürgen Olschewski.)*